

עונג שבת

גליון מס' 2245 / מערכת 0556712073

שנה מ"ה

ש"ק "במדבר" וחג השבועות תשפ"ה

"מטה זבולון" [ב, ז']

לתלמודו, ואין עסק הפרנסה אצלו אלא כהכרח המבטלו מעסק התורה, אלא שעל כל פנים ס"ס אין תלמודו עולה יפה כמו התלמיד חכמים שעסקיהם כל ימיהם בתורה, ועל אנשים כאלה דבר התנחומא ששכרו של זבולון כשכרו של יששכר ממש, ועל דרך שאמרו בגמ' בברכות לב: לגבי חסידים הראשונים שהיו שוהים שעה אחת וכו' וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפילה תורתם איך היא משתמרת, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת, וה"נ המתבטלים מתורתם לצורך החזקת תורה לא יפסידו מזה ומובטח להם חלקם עם החכמים, אבל מי שעוסק רק במסחר ואין ליבו כלל ללימוד התורה וגם בזמן הפנאי לא ירוץ אחריה אלא יבלה זמנו בהבלי עוה"ז ורק שמכל מקום תומך בממונו בלומדי תורה, אף ששכרו גדול משום חלקו בתורתם אך מ"מ פשיטא שלא יהא חלקו עם החכמים שעליהם נאמ' עין לא ראתה אלוקים זולתך, וע"ז נאמרו דברי הגר"א שלא יתכן שישתווה ליששכר ומובדלין זה מזה בתכלית ההבדל לעוה"ב.

[הרה"ג משה גפן זצ"ל]

כותב בעל הטורים בשם מדרש תנחומא הא דלא כתיב "ומטה" כדרך שכתב בשאר המטות, ללמדך כיון שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא ונותן לתוך פיו של יששכר לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפילה לו לומר ששכרו גדול כמותו, וכן הוא אומר עץ חיים היא למחזיקים בה וכו' וכתיב כי בצל החכמה בצל הכסף, לכן חשוב הכל כמטה אחד וכאילו אמר יששכר מטה זבולון, עכ"ד, אכן משמו של הגר"א ז"ל נאמר להיפך שלכן לא כתוב ומטה, משום שזבולון העוסק בפרקמטיא א"א לו להשתוות בשום אופן ליששכר העוסק בתורה, ולכן לא כתוב וא"ו החיבור ביניהם מפני שהם מובדלים זה מזה בתכלית ההבדל ואין ביניהם חיבור כלל.

ואבי מורי שליט"א בספרו "שמועה טובה" רצה ליישב שאין סתירה בין הדברים, אלא שישנם שני אופנים של זבולון, יש שעיקר אומנותו ועסקו וחפצו בתורה אלא שלצורך פרנסתו ולהחזקת התורה שלו ושל אחרים, הוא עוסק חלק מזמנו בפרקמטיא בעל כורחו, אבל לא יבטל תלמודו לגמרי משום כך, אלא קובע עיתים לתורה בכל עת ובכל פנאי יחזור תיכף

ומכאן הקשר בין כל יחיד לכלל הוא המחויבות והערבות ההדדית לקיום תורה ומצוות, ללא אינטרס חומרי כזה או אחר. אשרינו שאנו שמחים ביום מתן תורה ויודעים את ערכו ומעלתו הנצחית. ותפילה בפנינו, שנהיה אנחנו וצאצאנו וכל עמך בית ישראל יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה.
[הרה"ג יוסף ברוק שליט"א]

כל אומות העולם מציינות את יום עצמאותן והקמתן ביום ניצחון צבאי בקרב מכריע, פריקת עול כובש, הכרה בא"ס וכדו'. אך האומה הישראלית מציינת כיום הקמתה את מעמד הר סיני, שכן ביום זה באו בברית נצח עם בורא העולם ע"י קבלת עול מצוותיו שמכוחן בלבד להביא את האדם לדביקות בבורא יתברך. היטיב להגדיר זאת רבינו סעדיה גאון בקביעתו "אין אומתנו אומה אלא בתורותיה" – תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כיון שבהם נמסרו המצוות ועשייתן.

המשמשים שאוכלים בשבת לכ"ע מוקצה. תמונות של "עולם הרבנים" וכו' האם הם מוקצה? עיין בה"ל סע' ג' שאם רובו להיתר לא הוי מוקצה ואף שהתמונות עומדות להדבקה, מ"מ עצם ההחלפה והאיסוף הוא גם משחק וצורך ונראה דלא הוי מוקצה. אמנם יש להזהר לא לקרוא את הכתב שתחת התמונה כסימן ש"ז סע' ט"ו כנלענ"ד. [לביוריים טל. 5708673]

אקדמות

והגר"ז פ' כמו"כ את הפסוקים בתהלים "יום צעקתי בלילה נגדך" היינו דביום מתפלל ובלילה לומד ואז הוא נגדך, משום דהלומד תורה בלילה שכינה כנגדו, וע"ז הוא מסיים "תבא לפניך תפילתי הטה אזניך לרינת"י" וזהו ב' הדברים תפילה ותורה. וכן אמרו בברכות ח. דמעיקרא היה אביי לומד בביתו ומתפלל בביה"כ, וכיון ששמע מאי דאמרינן אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד היה מתפלל במקום שהוא לומד, והיינו דלגביו זה מקום מקודש יותר. ויש לדעת לנצל זאת בחג השבועות שניעורים ללמוד כל הלילה ויש לידע שהתפילה שאח"כ יש לה כח מיוחד דנמצאים במצב של לומד תורה בלילה דשכינה כנגדו וזה מועיל לקבלת התפילה וכו', וא"כ הרי שפכי כמים לכך נוכח פני ה'. [הרה"ג משה גפן זצ"ל]

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" [א, א']

וקדושת התורה, ומשמע גם שקדושת התורה שווה לקדושת המקדש ממש, והחילוק ביניהם שהמקדש הוא "קדושת המקום", ורק במקום מסוים בעולם אפשר להתקדש בו, אבל "קדושת התורה" איננה מוגבלת לזמן או למקום, אלא בכל מקום בעולם – ואפילו במקום הנידח והשומם ביותר – במדבר, יכול האדם להתקדש בקדושת התורה ע"י שיעמול בה. וכבר אמר ראש ישיבת מיר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל לקבוצת בחורים שעזבו את סדרי הישיבה כדי ללכת להתפלל בכותל המערבי, "אמנם הכותל המערבי הוא 'קודש', אבל התורה היא הרי קודש הקדשים, וא"כ איך אפשר להתנתק מקודש הקדשים בשביל ללכת לקודש". [הגה"מ שטרנבוך שליט"א]

א. שאלה: האם גרעיני משמש שאוכלים בשבת מוקצים אפי' שדעתו לאוספם עבור הילדים? יעויין שו"ע ש"ח סע' ל' ובבה"ל שגרעינים שאינם ראויים למאכל בהמה הם מוקצה. עי' תוס' שבת י"ט שגרעיני פירות הוי נולד וא"א לחשוב להשתמש בהם מער"ש, ואף שקימ"ל שאין נולד בשבת נראה שלחשוב ע"ז מע"ש שיוכל להשתמש לכ"ע לא שייך, וא"כ הגרעינים של

נאמר באקדמות: צבי וחמיד דילאון דאורייתא, צלותיהון בכן מקבל ואהניא בעותא. וביאר אבי מורי שליט"א את הקשר בין שני הדברים, עפ"י מה שאמרו בגמ' בתמיד לב. תני ר"ח כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנא' קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני ה', והיינו דרוני בלילה הכוונה בדברי תורה, ועל זה אמר נוכח פני ה' משום דשכינה כנגדו ולאו' מה נכנס באמצע עניין שפכי כמים לבך וביאר דמכיון דבזמן שעוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו א"כ יכול לנצל זאת לתפילה שהרי הוא נוכח פני ה' והתפילה מועלת. וזהו גם כן מה שאמר באקדמות דע"י "דילאון באורייתא" אז "צלותיהון בכן מקבל ואהניא בעותא" דהתפילה שבאה אחר עמל התורה יש לה כח להתקבל משום דשכינה כנגדו.

השייכות בין קבלת התורה ל'מדבר', שתורתנו הקדושה ניתנה דווקא במדבר שהוא מקום שמם ונידח כדי להורות שקדושת התורה איננה מצומצמת למקום מסוים, אלא בכל מקום בעולם ואפילו במקום הנידח ביותר יכול האדם להתקדש בקדושתה. ובאמת זהו החילוק בין קדושת המקדש לקדושת התורה, שהלא לעם ישראל ישנם שתי קדושות, קדושת המקדש וקדושת התורה, וכמו שאנו אומרים בסליחות "ואין לנו שיעור אלא התורה הזאת", ומשמע שלאחר חורבן בית המקדש נשאר לנו רק קדושה אחת – שהיא קדושת התורה, אבל בזמן שבית המקדש היה קיים היו לנו שני קדושות, קדושת המקדש

לע"נ הרב אהרון שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל